

Zaščita otrok, žrtev nasilja, kaj narekuje in kaj omogoča zakonodaja

Sendi Murgel,
Socialna inšpekcija

- ▶ Zakon o preprečevanju nasilja v družini,
- ▶ Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini,
- ▶ Družinski zakonik

Center za socialno delo:

- ▶ Preveri informacije in pripravi oceno ogroženosti
- ▶ Skliče multidisciplinarni tim
- ▶ Pripravi načrt pomoči (tudi z vključenimi ukrepi po DZ, če je to potrebno)
- ▶ Podaja predloge za izrek ukrepov na sodišče - ne odloča več sam

Korist otroka - Starši delajo v korist otroka, če, zlasti ob upoštevanju osebnosti otroka, njegove starosti in razvojne stopnje ter hotenj, primerno zadovoljujejo njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe z ravnanjem, ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka, ter mu nudijo primerno vzgojno vodstvo in ga spodbujajo v njegovem razvoju.

Ocena ogroženosti - ocena stopnje ogroženosti (upoštevamo varovalne in rizične dejavnike), kjer se ocenjuje ogroženost otroka s treh vidikov:

- ▶ otrokovih razvojnih potreb,
- ▶ zmožnosti staršev, da se ustrezno odzivajo na otrokove razvojne potrebe in jih zadovoljujejo,
- ▶ z vidika dejavnikov širšega socialnega okolja.

Nujno upoštevanje soodvisnosti in sovplivanja med posameznimi dejavniki.

- ▶ **Načrt pomoči** - načrtovanje storitev in ukrepov za zaščito otroka. Poglavitni cilj je trajna zaščita otroka in aktiviranje potencialov družine za spremembe v ravnanju (pripravljen na podlagi ocene ogroženosti, podpira varovalne dejavnike in zmanjšuje rizične dejavnike tveganja).
- ▶ CSD lahko v načrt vključi program družinske terapije, psihiatrično zdravljenje, zdravljenje odvisnosti ter druge zdravstvene, izobraževalne in psihosocialne programe.

Multidisciplinarni tim (za obravnavanje nasilja v družini) - k sodelovanju CSD povabi organe in organizacije, ki so ali bodo v okviru področja svojega delovanja obravnavali žrtev nasilja - otroka, ter nevladne organizacije. V okviru MDT se pripravi načrt pomoči žrtvi. Udeležba na timu je za vse vabljeni obvezna. Če je žrtev nasilja otrok, se v načrtu pomoči predvidijo tudi ukrepi za varstvo otroka po DZ. Na MDT se vabi tudi žrtev. Kaj pa otroka, žrtev nasilja?

Za doseganje najbolj primerne zaščite otroka je potrebno sodelovanje vseh institucij, ki sodelujejo pri obravnavi otroka in njegove družine ter izmenjava informacij med njimi.

Mnenje otroka - v postopkih, kjer sodišče odloča o otroku, pridobi tudi mnenje otroka, ki ni zavezujoče, ob tem ga je potrebno umestiti glede na njegovo korist (npr. otrok si želi ostati ob materi, ki ima težave z zasvojenostjo). Koliko lahko njegovo mnenje dejansko vpliva na odločitev organov?

Za posvojitvev je potrebno njegovo soglasje če je sposoben razumeti pomen in posledice svojih ravnanj.

Postopki za odločanje o varstvu in vzgoji otroka, preživljanju otroka in otrokovih stikih kot tudi postopkih za odločanje o vprašanih izvajanju starševske skrbi, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj se lahko začnejo tudi na predlog otroka, ki je dopolnil 15. let.

Od otroka se v vseh postopkih pridobi njegovo mnenje.

Ukrepi za zaščito otrok po ZPND - sodišče lahko na predlog otroka, starejšega od 15 let, staršev, skrbnika ali CSD:

- ▶ prepove prehod državne meje otroku, razen s posebej določeno osebo, organom ali organizacijo
- ▶ predlaga odvzem osebne dokumenta otroka,
- ▶ prepove izdajo osebne dokumenta otroku na podlagi vloge enega ali obeh staršev ali tretje osebe,
- ▶ prepove vročitev osebne dokumenta otroka enemu ali obema staršema ali tretji osebi,
- ▶ odloči o nujnem zdravniškem pregledu otroka ali zdravljenju otroka in o drugih zdravstvenih posegih.

Ukrepi za zaščito otrok po DZ - izreka sodišče v nepravdnem postopku:

- ▶ začasne odredbe
- ▶ nujni odvzem (ni postopka, CSD izvede dejanje)
- ▶ ukrepi trajnejšega značaja.

CSD kot izvajalec nujnega odvzema otroka

167. člen DZ - gre za dejanje CSD (in ne postopek), ki ga bo CSD izvedel le v nujnih zadevah, ko bo z verjetnostjo izkazana tako huda ogroženost otroka, da bo njegove koristi mogoče zavarovati le s takojšnjim odvzemom otroka (vprašanje delovanja interventne službe na CSD, kako bo mogoče zagotoviti upoštevanje 12 urnega roka za podajo predloga za izrek začasne odredbe na sodišče).

Sodišče sme za varstvo koristi otroka izdati **začasno odredbo**, s katero je mogoče doseči začasno varstvo koristi otroka, **zlasti pa:**

- ▶ odredbo, s katero otroka odvzame staršem in ga namesti k drugi osebi, v krizni center, v rejništvo ali v zavod;
- ▶ odredbo o vstopu v stanovanje ali druge prostore, v katerih se otrok nahaja, proti volji staršev;
- ▶ odredbo o prepovedi ali omejitvi stikov;
- ▶ odredbo o načinu izvajanja stikov;
- ▶ odredbo o vzgoji in varstvu otroka;
- ▶ odredbo o preživljanju otroka;
- ▶ odredbo o prepovedi prehoda državne meje z otrokom;
- ▶ odredbo o izselitvi nasilnega člana iz skupnega stanovanja;
- ▶ odredbo o prepovedi približevanja otroku osebam, ki ga ogrožajo;
- ▶ odredbo o zavarovanju na premoženju staršev ali otroka;
- ▶ odredbo o zdravniškem pregledu ali zdravljenju.

Izdajo začasne odredbe predlaga CSD in o njej odloči sodišče v nepravdnem postopku, če je verjetno izkazano, da je otrok ogrožen. Ob naštetih začasnih odredbah, lahko CSD predlaga tudi druge, ki bodo primerno zavarovale otroka. Kadar sodišče z začasno odredbo otroka odvzame, tudi imenuje drugo osebo, krizni center, rejnika ali zavod.

Za izdajo začasne odredbe sodišče nima postavljenega roka, kadar CSD nujno odvzame otroka, mora v roku 12 ur podati predlog na sodišče za izdajo začasne odredbe in nato v roku 7 dni od izdaje začasne odredbe še predlog za izrek ukrepa trajnejšega značaja.

Ukrepi trajnejšega značaja, o katerih odloča sodišče v nepravdnem postopku na predlog CSD:

- ▶ omejitev starševske skrbi
- ▶ odločitev o zdravniškem pregledu ali zdravljenju
- ▶ omejitev ali odvzem pravice do stikov
- ▶ odvzem otroka staršem
- ▶ namestitev otroka v zavod
- ▶ odvzem starševske skrbi.

Obravnavava povzročitelja:

- ▶ povzročitelju se ponudi izvedba PSP. Na podlagi izvedene PSP se mu ponudi vključitev v storitve in programe ali se sodelovanje zaključi
- ▶ V obravnavi se lahko povzročitelja napoti v ustrezne programe (socialnovarstvene, izobraževalne, psihosocialne ali zdravstvene) in CSD mora pri izvajalcu programa redno preverjati udeležbo povzročitelja
- ▶ CSD mora oceniti nadaljnje sodelovanje oziroma prenehanje sodelovanja (oteževalna okoliščina za povzročitelja v sodnih postopkih).

Hvala za pozornost